

[Avropan soyuqdan xilas etmk n Bak il Ankara arasnda mkdalq](#)

Avropa ttifaq qa yaxnlar. Bu arada ekspertlr bel dnr ki, Rusiya qaznn bu qity ixracnn dayandrlmas ehtimal olduundan bu il Avropa qitsi n ox soyuq ke bilr. Buna gr d A alternativ .mnbllr axtarr. Onlardan biri d Trkiy zrindn ke biln Azərbaycan Respublikas v Orta Asiyadr

Arannews :Avropa ttifaq qa yaxnlar. Bu arada ekspertlr bel dün ki, Rusiya qaznn bu qity ixracnn dayandrlmas ehtimal olduundan bu il Avropa qitsi ¸n ¸ox soyuq ke¸ bilr. Buna gör d A alternativ mnbllr axtarr. Onlardan biri d Türkiy üzrindn ke¸ biln Azərbaycan Respublikas v Orta .Asiyadr

Bak il yeni müqavil

Ouml;tn hft Avropa v Azərbaycan Respublikas Brüsselin Rusiyadan enerji& aslln azaltmaq strategiyasnn bir hissi kimi yanacaq olan tibatnn ödnilmsi ü¸n qaz tdarükünün artrlmasna dair yeni sazi imzalayb. Bununla laqdar olaraq, Avropa Komissiyasnn sdri Ursula Von der Leyen Bakya sfri zaman yaxn illrd Azərbaycan Avropa ttifaqnn yaxn illrd Azərbaycandan qaz idxaln iki df artrlmas il .bal yeni sazi imzalandn a¸qlayb

Bazar ertsi, iyulun 18-d Bakda imzalanan yeni qaz müqavilsi Azərbaycann Avropa ttifaqna qaz tdarükünün ikiqat artrlmaq ü¸n Cnub Qaz Dhlizinin ilnmsini özünd ehtiva edirdi. Ursula Von der Leyen bildirib: “Bu ilin qnda v ondan sonrak dövrd qaz tchizatmz ü¸n bu, yax xbrdir. Azərbaycan ;brpa olunan enerji sahsind böyük potensiala malikdir.” Yeni anlama Avropann Rusiya enerjisindn aslln azaltmaq ü¸n daha ¸ox tbii qaz axtard bir vaxta tsadüf edir. Ttii qaz idxalnn artrlmas v Cnub Dhlizi qaz kmrinin inkiafna dstk mqsdil .Avropa Komissiyas A öklrin Azərbaycan Respublikas il razlama tklif edib Bak il A arasnda imzalanan anlama Azərbaycan qaznn Cnub Qaz Dhlizi kmri il yal qit öklrin axnn artracaq. Hr iki trf 2027-ci il qdr hr il n az 20 milyard kubmetr qazla Cnub Qaz Dhlizi vasitsil A-y ixrac vasitsil ikitrfli tbii qaz ticartini dstklmk istyir. Xatrladaq ki, ötn il (2021-ci ild) bu kmrl Avropa ttifaqna 8 milyard kubmetr qaz nql edilib. Von der Leyen yazb: “Bu gün mn Azərbaycanda yeni müqavil imzalamaq ü¸n glmim. Mqsdimiz bir ne¸ il rzind Azərbaycandan A-y qaz nqlini iki df ;artrmaqdr.”

Müqavil A-nin Rusiya enerjisindn aslln azaltmaa kömk edck v ke¸n hft “imal axn 1” boru kmrind planladrlan tmirdn sonra qaz tdarükün il bal narahatlıqlar azalda bilr. Rusiya-Almaniya boru kmri üzr ilrin bu hftnin sonuna kimi davam etdirilmsi planladrlr. Lakin Rusiya Xarici Ir Nazirliyi bu kmrin glcyinin Moskvaya qar tbbiq edilm .sanksiyalarla bal olduunu a¸qlayb

Azərbaycann neft-qaz sektoru bu ilin birinci yarsnda Rusiya v Ukrayna arasnda müharibdn sonra görünmmi hdd ¸atan yüksk enerji qiymtlrindn faydalanaraq böyük glirlr ld edib. Hm¸inin,

neft və qazın müdaxiləsinə dair ilin yanvar ayından bu ilin iyun ayına sonunadək olan dövrdə ilin məzəfəfiq dərəcəsi; ilin məzəfiqəyisid 100,2 faiz artıb. Bu ilin birinci yarısında neft-qaz sektorunda müdaxilə hasilatının həmi təqribən 31 milyard 483,7 milyon manata (18,52 milyard AB dollar) təccidilətib. Statistika Mərkəzinin məlumatına görə, bu ilin 6 ay rəzində iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunun ləv dərəcəsi 0,2% artıb. Neft və təbii qaz Azərbaycan iqtisadiyyatının əsas təməli və bu ilin əsas gəlir mənbələrindən biridir. Bu sektor həmişəki kimi təbii qazın təxminən 60%-ni təmin edir.

Türkiyənin iddial planı

Türkiyə Ukrayna bəhrəsinə əlavə olaraq bu qitənin bir neçə ölkəsinin təbii qaz problemini həl etmək üçün Mərkəzi Asiyadan Avropaya qaz nəqli layihəsini həyata keçirməyə çalışır. Ancaq bu plan ehtiyatlıq tələb edir. Türkiyə bu, məzəfiqəyisid Orta Asiya regionunda təbii qazın nəqli üçün malik olan Rusiyaya qarşı bəhrəsinə olacaq. Rəsmi məlumatlara görə, Türkiyə və Türkmənistan Ankara qazın Türkmənistandan ixracını və onun Bolqarstanı ixracını nəzdə tutan sazişlərini ləv edir. Yəni ki, bu razılaşma A-nin Rusiya qazından əslən azaltmaq üçün Avropaya davam edəcək. Rusiyaya Avropaya qaz tədarükünün kəməni; kəməni il bəhrəsinə narahatlıqlar artdıqdan Türkiyə Türkmənistandan qaz ixrac etmək planları rəzində ləvdir. Belə ki, Moskvada daha vətən qaz tədarükünün kəməni; kəməni dayandırılacaq qonu Bolqarstan ölkəsinin pilot qaz nəqlinə bəhrəsinə Ummümlük, Türkiyə Mərkəzi Asiya qazın Avropaya nəqli təccidilətib; variant nəzdə keçiriləcək. Türkiyənin vitse-prezidenti Fuat Oktay daha vətən bəhrəsinə etmiş ki, Ankara Türkmənistandan Azərbaycana qaz nəqli təccidilətib; alternativ mərrut və Türkiyə Yunanstanı uzanan TANAP boru kəməni nəzdə keçiriləcək. Oktay layihələrin tədarükü; at haqda əccidilətib; qlamada bunu yalnız "swap sazişləri" və boru kəməni il LNG-nin birləşməsi adlandırır. Bu arada Türkmənistan mədiasının Azərbaycan, Türkiyə, Gürcüstan və Avropa tətəfiq il illik ixrac gəlirinin 10-30 milyard kubmetr olan qaz kəməni yaradılması təccidilətib; danqlar apardığı əccidilətib; qlayb. Bu potensial Rusiyada hazırda dayandırılmış iki "imal axın" boru kəməni birini bəhrəsinədir. Xətlərdə ki, "imal axın" iki boru kəməni ayr-aylıqda ildə 27,5 milyard kubmetr təbii qaz tədarükü; qabiliyyətinə malikdir. Transxəzərli birləşmə layihəsinin həyata keçirilməsi dərəcəsi; zənlir. Həns ki, ilkin hesablamalara görə, bu, təxminən dərəcəsi; rd ay davam edəcək və bunun təccidilətib; n 400 milyon dollar investisiya ləzmdir. Bu layihənin həyata keçirilməsi təccidilətib; n əsas Xəzər dənizində Türkmənistan və Azərbaycanda məzəfiqəyisid infrastruktur olacaq. Xəzər dənizi arasında birləşmə xəttilərini Türkmənistandan Azərbaycana, Qafqaz regionuna, Türkiyə və digər ölkələrə təbii qazın nəqlini təmin edir və illik 10-12 milyard kubmetr təbii qazın tədarükü; zənlir.

Həzrdə "Cənub Qaz Dəhlizi" kimi tənnən layihə Xəzər dənizində qazın Avropaya nəqli üçün Xəzər Avropa Komissiyasının tədarükü; zənlir və

Azərbaycandan Avropaya Cənubi Qafqaz və Anadoludan keçirilən boru kəmərinin hatırlanması. Onun qaz təchizatının məqsətlərini Xəzər dənizində yerləşən "ahdniz" yataqları olacaqdır.

Təklif olunan Transxəzər Qaz Boru Kəməri adlı layihə Türkmənistan və Azərbaycan arasında boru kəməridir və bəzi təkliflər gələcəkdə, bura Qazaxstandakı Tengiz yataqlarını birləşdirilməsi də daxildir.

Əslində, Transxəzər qaz kəməri layihəsi qazın Rusiya və İran arasında keçirilməsinə mərkəzi Asiyadan Avropaya, xüsusən də Türkmənistan və Qazaxstandan Avropa tətfaqlarına vəzifələndirilməsinə qədər nəzərdə tutulur. Bu layihə Azərbaycan qazın Türkiyə vasitəsilə Avropaya nəql edən Cənubi Qaz Dəhlizini qoruyub saxlamaq üçün vacibdir. Türkmənistanın öz qaz ehtiyatlarını Türkiyə və Avropa kimi məqsətlər üçün istifadə etməklə birləşdirilməsi. Amma bu layihə artıq Rusiya və İran arasında ciddi kəmərləndirilməsinə olub.

Rusiyanın Xəzər dənizi ətrafında xüsusən də mayın 2009-cu ilin Aleksandr Qolovin bildirdiyi ki, Transxəzər qaz kəməri bəzi regionun keçirilməsi üçün vacibdir. Rusiya Təbii Sərvətlər Nazirliyinin məlumatına görə, Xəzər dənizinin dibində istənilən qaz və ya neft kəməri ekoloji baxımdan qorunmalıdır. Bu xəttin dəniz dibində hansı məqsətlər tutmasından əsl olmayaraq, irliliyi üçün onun bəzi regionun beş Xəzər ətrafında razılaşdırılması lazımdır. İran 1921 və 1940-cü illərdə Sovet tətfaqları ilə imzalanmış qavillərin heç birində qəbul edilmiş və bəzi regionun sahilyan ətrafında razılaşdırılmadan edilən hər hansı bir hərəkət qeyri-qanuni olacaqdır. Buna görə də, nə keçirilməsi ehtimal olunan variant bəzi regionun boru kəmərinin tikintisi variantını inkar edən qaz məqsətlərini dəyişdirir. Bu sazişin dekabr ayında imzalanmış məqsətlər üçün keçirilməsi üçün vacibdir. Bu anlamaya gələn, Türkmənistan hər il İran imal-qəbulatı 1,5-2 milyard kub metr qaz verir, İran da ətrafında imal-qəbulatı Azərbaycan Respublikasına həmin miqdarda keçirilməlidir.

Bu saziş Azərbaycanı Türkiyə arasında keçirilməsinə İran kəməri ilə Avropaya daha keçirilməsi qaz ixrac etməyi və artan daxili tələbat üçün imkan verdi. Belliklən, ətrafında uuru onun Avropaya daha keçirilməsi qaz gələcəkdəki məqsətlər üçün gələcəkdəki genişləndirilməsi üçün vacibdir.